

LUMEA NOUA.

GAZETA SERIOSA SI VOIOSA, PENTRU TOTI SI PENTRU TOTE.

Soane Popoviciu

18. 10. 76. S'a intorsu masn'a lunei, s'a intorsu cu capu 'n diosu,
Si mergu tóte din protiva, anapoda si pre dosu!

V. B.

👉 Guvernulu magiaru blamatu prin sene insusi. 👈

Neci „PATRFA” apusa inca in leaganu, neci „FÓFA INVETIATORI-
LORU” de odinióra, neci Spionagele, neci alte cate tóte apucaturi
machiavelistice, nu au potutu blamá mai tare Guvernulu magiaru de
catu eum s'a blamatu acel'a insusi pre sene prin ace'a ca a denumitu pre

marele anti-romanu

MOLDOVAN GERGELY

Inspectoriu alu scóleloru din cerculu inspectoralu alu Turdei si Ariesiului.

Gratulámu dreptu-ace'a Guvernului magiaru de acestu mare blamagiu
alu seu. Se-i fia de bene!!!

Sciri drotuarie.

Turd'a 30 Septemvre. Magni-
urechiatii de aici facu pregatiri mari pentru
arangiarea unui Concertu filarmonicu in
onórea politicosului nou-denumitu Tanfel-
ügyelöu alu loru.

Budapest'a 1 Octomvre. La li-
brariele de aici s'au dispusu multíme de
cárti pedagogice si didactice pentru pricop-
situlu Tanfelügyelö a varmegiei Torda-
Aranyos.

Aranyos-Gyéres 2 Octomvre.
Unu docente de aici va avé obligatiunea de
a introduce pre Inspectoriuu scolastecu alu
Turdei si Ariesiului in principiile funda-
mentali ale educatiunei si instructiunei!

Clusiu 2 Octomvre. Politf'a de
aici mai alesu slugile de orasiu voru dá unu
banchetu mare intru cinstea Ministrului in-
structiunei publice a Ungariei, carele scé
face din politiai cá prin minune barbati de
scóla minunati a la Gergutz cavaleru de
Cucuveica.

Clusiu 5 Octomvre. La banche-
tulu de asta-séra slugile de orasiu s'au
gratlatu imprumutatu cá si candidati la
oficiulu de tanfelügyelö-ia. Impartitorii es-
peditorii a „Magyar Polgár“-ului aseme-
nea s'au bucuratu de acésta nimerita candi-
datura, in carea potu veni sí eli in combi-
natiune.

PRETIULU pre 1 anu intregu e 1 fl.; pentru prenumerantii la „Predicatoriuu S. R.“ inse numai 50 cr. v. a.
Adresa in Szamosújvár.

PUBLICA : sciri si scorniri, adevveri si mincuni, invetiaturi si secaturi, suaturi si sbicuri, siodenii
si glume, insertiuni si reclame s. a.

Va esí candu diu'a, candu nóptea; cu siodenii de nópte si de di, vechi si próspete.

Betîa disperarei.

Desfaceti butelii... si cup'a cu vinu
In vine se-mi verse cu focu-i cerescu
Betîa, uitarea, delirulu divinu,
Se uitu suferinti'a, se uitu cã traescu !...

Si tunetulu urle, furtun'a mugésca,
Serbeze demonii drăcesculu sabatu,
Si spasmuri teribili pamentulu muncésca,
Se tîpe misielulu, tiranulu turbatu....

Poeti, ce-aveti sufletu si semtiu de onóre,
Impleti-ve cup'a, cu mene loviti...
Si santei Betîe unu imnu de amóre
Cantandu-i in coruri, paharulu goliti !

Junétî'a-ne sbóra —, viétî'a e crinu
Uscatu de a crimei reci brume fatali;
O flóre-i femeî'a, parfumulu-i veninu:
Fugiti de-ale Evei amoruri letali.

Cuventu e Amorul, Lumin'a o cétia....
Si buz'a de angeru ce ieri te 'mbetá,
Adi altui'a vende fatal'a-i dulcétia;
Traiésca betîa ce-mi place — a cantá !

Unu sufletu de frate mai ieri cu caldura
Si-amoru me stinsese la teneru-i sinu,
Ér' astadi afectulu schimbatu-sá 'n ura,
Si fragedulu frate in vilu asasinu.

O juna femeia nebunu adorá,
P' altarulu ei ars'am visuri s'onóre;
Marire si tiéra, vái totulu uitái,
Se placu unei Dieie insielatórie....

A mea Dîna astadi de altii s'adóra,
Si buz'a-i impura totu jura amoru,
Dar' négr'a-i gandire la mii galbeni sbóra,
Si 'ngâna capricie infamulu ei doru.

Enigma-i femeî'a, virtutea unu nume,
Onórea minciuna, unu visu Domnedieu,
Ér' pacea, placerea in asta rea lume,
E sant'a betîa pe care-o cantu eu.

Estu calu beatu — Resonulu —, alérge purure
Cercandu alu vietii misteru importantu,
Se pierde 'n trecuturi, epoce future,
Dar' frântu d'oboséla revin' ignorantu....

In pieptu-ne bate o machina mica
Ce 'n veci d'ale urei mani se purtáse,
Ea cerulu ne-arata, la elu se ridica,
Dar' corpulu stã 'n tina din ce se formáse.

Funestu e amorulu, si plant'a scientiei,
Funeste-a junetiei ilusii, gândiri,
E trista marírea, suntu crude-a credentiei
Si-a dulcee sperantie fatali amagiri;

A ficei pudore o vendu misielesce
Chiaru mamele 'n tânguri.... pe Tati fiii loru;
Ací cá-'n infernuri trãdarea domnesce
Si rîdu de virtute, de diei si de-amoru.

Ornatu de brilante si de purpura
Pecatulu pe tronuri despoticu domnesce;
In juru-i Minciun'a, damã impura
Cancanulu seu mêrsiavu si-lu invêrtesce.

Unu mielu e poporulu — siacali Domnitorii,
Hiena ciocoiulu prin care-a cadiutu...
Lacheii cu domnii si cu servitorii
Loru sugu purulu sânge din mielulu vëndutu....

De sânge si lacrimi poporulu golésca
Pãbarele plene, si febr'a re'nvia
Scheletu-i anemicu si fórte-lu renasca
A sãntei Nemese divina betîa.

Inghetie tiranulu, calèulu se géma
De spaima in feci'a victimei séle,
Betîa vindictei despotii s'o téma,
Se scape poporulu de jugu de jale.

Femei, ce-aveti animi, si crudu v'au tradatu,
Nu plangeti, ci cup'a cu mene loviti;
Nepotu de Satana e omulu stricatu...
Traiésca betîa, paharulu goliti.

Desfaceti butelii... si cup'a cu vinu
In vine se-mi verse cu focu-i cerescu,
Betîa, uitarea, delirulu divinu,
Se uitu suferinti'a, se uitu cã traescu !

○.

Epistola deschisa adresata Redactoriului de „Lumea Noua“

DOMNULE REDACTORE!

Vái de Lume!
Amaru de Omu!

Seracî'a la românu e de 99 feliuri; si déca apuca
a se tupilá sub cea vétra seau pre cuptoriu apoi nu o
mai póte scóte neci cu babe vragitórie. — Sum ro-
manu, ergo : seracî'a 'mi umbla totu la calcáie.

Déca am cev'a la casa, agonisitu cu multa sudóre
de gróz'a seracîei nu potu pastrá, pentru-cã — vedi
Dómne! — se strica se mucediesce. Trebuie dara im-
partítu cu jidani si cigani, cu esecutori belitori si cu
câte lipitori. — Déca te-ar' pune naib'a se te tragi in
dãreptu dela impartítu pe data esti numeratu intre
patriotii cei rei si te arata cu degetulu, — si inca
cauta se mai dáí ómeniloru si dreptu! Asia de pilda:
bas'a, fundamentulu instituteloru nóstre de cultura
este beutulu, adeca scólele se sustienu din venítulu
dreptului de cârcimaritu; prin urmare cu câtu mai
zelosu vomu tamâiá dieului Bach cu atâtu mai bene

voru prosperá scólele nóstre; — pana merge bene acestu geschäft; pana-candu jidanii casciga pre sum'a loru câte 150% și pre sém'a nóstra câte 5% pana atunci ferice de noi! Urméza acum'a ca românii, patriotii cei mari trebuie se stee totu cu gur'a la cepu, déca voru prosperitate, si déca voru cá mâne-poimâne — din vin'a loru — se se strechure nesipulu de sub edificiu.

Unu mare norocu avemu cá traimu intr'o tíera unde curge lapte si miere; si arendasii compatrioti 'su ómeni tare de omenía, — ómeni cari te cuprinde cu dragoste, si cu busunariile fora fundu — in cari se-ti aduni muncuti'a si medu'a — totu deschise. Din par-tea loru poti traí si fora bani; suntu lascivi, si nu grei la téggu; primescu ei bucurosi pentru marf'a loru si bucate, si de-acelea dà Ddieu tómn'a. Asia bucurosi ne dáu ei o litra de vinarsu pre 20 litre de bucate. si apoi rogu-te! nu-i ast'a omenía? candu cu o litra 'ti poti indulcí toti casenii?

Mai este unu favoru si intr'ace'a cá arendasiulu pastréza de minune bine bucatele nóstre preste iérna, si cólea primavéra 'ti dà séma de totu grauntele depositatu in jítnitiele lui, firesce celea 20 litre cu 1 fl. 20 cr. bani uscati. Cátu valu, cáta grigia are elu cá se pastreze pre sém'a nóstra, ce'a ce ar mucedí la noi!? Si apoi se nu-i platimu indieciitu?

Astfeliu de casse de pastrare suntu in fiacare comuna câte 5—6; apoi ce ne mai trebuie alte reuniuni si societati de imprumutu si pastrare?

Mai suntu apoi si altele mai mici unde poti depositá usioru totu ce ai la casa, asia la compatriotii fa-raoneni câte o óla de lapte, unu kilo de brândia, slanina etc., pre fuse, linguri, cosierci, bá sí pre o sarcina de lemne de focu aduse din padurele nóstre; la armenii negutiatori câte 4—5 litre de ovesu, cucurudiu etc. pre pêtele, margele etc. fét'a se nu scíe mam'a, mam'a se nu scíe tat'a, acest'a pórtá apoi grigia se capete o pacla de tabacu se nu mai scíe casénii pre ce. Esecutorulu vene apoi de-lu vedu-cu totii.

Ei bine ce mai remane acum'a sí pre sém'a D.-Tale Dle Redactore? pentru fói'a ce mi-ai tramis'o si mi-o tramiti si in dílele acestea? — Cu lari-flari nu me voiú poté platí! Acolo la „petiorulu de raiu“ traiti totu cu smochine si cu tropolate scaldate in un-sóre de fasani seau in oloiú de sêmburi de bostani. — Scíu ca de parale n'ai fugí neci D-Ta! Si déca s'ar' poté face renduiala cá se fie dóue prime intr'o luna, ori déca ómenii nostri 'si voru tiené nàravulu si voru

stá cáu pre langa cepu mai cá ti-asi tramite sí eu ce-v'a potorasí; ér' pana atunci 'ti tramitu nisce doine, de cari scí cantá romanulu si candu e fiaméndu, cá prin „Lumea Nóua“ se le dáí ventu in lumea vechia:

Doine poporale.

I.

Canta, canta gura mandra,
Nu catá ca esti flamanda!
Canta si te veselesce
Pana codrulu mai traesce!

II.

Pana codru frundi'a-si tiene
Toti voinicii traescu bine.
De cum codru frundi'a-si lasa
Toti voinicii tragu acasa
La copii si la borésa;
La copii si la iosagu,
La nevésta mai cu dragu,
La copii si la avere,
Dar' mai cu dragu la muiere.

III.

Canta cuculu de pe crénga:
Cene are-unu bou si-o vaca
Neci o crisima se nu treca.

IV.

Fututi mortii fagadeu
Te-a pusu dracu-n drumulu meu,
Nu potu merge pana beu.

V.

De candu beu la fagadeu
De-atunci mi sumanulu reu.
De candu beu la crisima-n dealu
De-atunci mi sumanulu rarú.

VI.

Ce folosu de perulu cretiu
Déca nu-su porci in cotetiu!
Ce folosu de chica lunga
Déca nu-i malaiu s'ajunga!

VII.

Pana erám holteiesiu
Nu mai erám nevoiasiu.
Umblám pre calu ne'nvetiatu
Sumetiu si totu impenatu.
Dar' de-candu m'am insuratu
Pén'a verde so uscatu,
Calulu l'am datu pre malaiu,
Si siau'a pre lapte dulce,
Se manance batu-o 'n cruce,
Ca la mäs'a nu s'a duce.

VIII.

Nevésta! barbatulu teu
Sémena cu calulu meu!
Calulu meu e pentanogu*),
Si barbatulu teu e orbu.

IX.

Jóca-me serace mutu!
Tóta séi'a te-am umplutu.
Jóca-me c'ai fostu se crepi
Aséra mancandu curechiu.
Jóca-me c'ai fostu se pei**)
Aséra mancandu pastái.

X.

Bate Dómne pre pop'a
Cá mi-o spoveditu mandr'a!
Nu scíu ce canonu i-a datu
Ca pre mine m'o lasatu!

*) peru albu langa copita.
**) pieri.

Ciguri-Miguri si Tréncuri-Fléncuri.

Folosulu postei. — Dómne! Dómne! cá nenlenscita sum, — dicé domnisiór'a Luis'a nanasiului seu, — mam'a trebuie se nasca mâne.

— Cum se póte? — eschiamà betranulu nanasiu
— tatalu teu e dusu in streinatate acumu de doi ani.
— O! ace'a nu face nemicu, — respunse fét'a,
— tatalu meu ni tramite dóue epistole pre luna.

*

Pruncii frumosi. — Ce pruncii frumosi ai,
— díse unu domnu dela orasiu catra unu sateanu, —
cátu suntu de tari, sanetosi si veseli, pre candu ai no-
stirii suntu slábanogi, nepotintiosi si nesanetosi. Ce se
fia pricin'a acestei deosebiri intre pruncii vostri si in-
tre pruncii nostrii?

— Ei domnule! pruncii noștrii 'su tari, sanetosi si veseli pentru-că i-i facemu noi insi-ne, pre cându a a Domniiloru vóstre“ dar' me ducu se-mi vediu de lucrulu mieu. Sanetate buna!

*

Femeile si ómenii intielepti. Óre-cene díse catra unu omu intieleptu că „nu se cuvene intielepti-se se casatoréscă!“

— O, atunci ar' fi de totu amaríta sórtea femeiloru — reflectà intieleptulu — avendu ele de a-si pe-trece viéti'a numai cu ómeni nebuni si fora mente!

*

Confundarea persónei. Nevast'a unui ad-vocatu vedindu pre barbatulu seu că se apropia de casa i-i esí inainte si intempinandu-lu la pórtă 'lu sarutà.

— Ce faci de ti-ai uitatu a observá regulele cu-venintiei? — díse barbatulu necasitu pentru o cauza nesuccéscă.

— Pardonu, pardonu si de-o suta de ori pardonu scumpulu meu sociu, — eu am gresítu, cufundandu-te cu amicul tuu capitanulu Marienescu.

*

Un'a parchia de boi in cinste. Unu pro-prietariu bogatu voia a-si conduce unu crescatoriu langa doi prunci ai sei.

— Si cáta remuneratiune poftesci pentru oste-nél'a crescerei fiiloru mei?

— Trei sute floreni.

— A, pentru Ddieu ce cugeti? cá dóra n'amu nebunitu se dáu atât'a pentru pruncii mei, — cá-ci cu trei sute floreni cumperu cea mai frumósa parchia de boi dintr'unu tergu.

— Aveti totu dreptulu si cá se economisáti si mai bene nu va stricá a ve tiené acei bani cá boi totu veti avé in fiii D-vóstre déca voru cresce mai mari.

*

Modestia. In o comunitate jocá pentru antaia óra o societate teatrala.

La redicarea cortinei se vediuà pre scena unu barbátu cu sóci'a sa siedindu pre o canapa si povestindu impreuna.

„Ei bene, se trecemu la trebile nóstre familiare!“ graà barbatulu pre soci'a sa; — ce'a ce audíndu e comunalu — unu omu fórte modestu — se re-de pre scaunu si scolandu si pre sóci'a sa díse: — Se mergemu afora drag'a mea, cá domnii a-a voiescu se vorbéscă intre patru ochi si nu se

Redactoriu: **VESELIA ZIMBESCU.**

cuvene cá se le ascultamu noi tainéle loru familiare pentru acei cátiv'a cruceru ce i-amu platitu la intrare; scii cá neci nóue nu ne place se ne asculte satulu in-tregu candu vorbimu despre trebile nóstre familiare.

Si esira ambii afora.

*

Cu cene sémena fetele? Ciudatu capriciu alu naturei, fetele dumitale nu sémena un'a cu alt'a, díse d. M. N. amicului seu A. B.

Nu trebuie se te miri, studiéza scientiele naturali si te vei convinge indata cá copíi mei neaparatu tre-bue se aiba óre-cari din trasurile vre-unuia din stra-mosii mei.

Darwin si Haeckel ne demonstréza acestu adevuru.

Femei'a d-lui A. B. care erá facia la acésta con-versatiune esí cugetandu in sene: mintie si Darwin, minte si Haeckel alu teu, fetele sémena cá dóue pica-turi de apa celoru ce si-a datu ostenél'a se me viziteze in lipsáti.

D. A. B. satisfacutu de esplicatiunile ce dete amicului seu, incepù se-si mangaia copilitiele si le re-comendá cu interesu virtutíle mamei loru.

Viersurele.

Copil'a cátu-i de mica
Bate-o si-o pune la furca, —
Cá iubesc de pálesce
Si la furca nu gândesc!

Mandrele carii-su marétié
Nu se tienu cu corobétié, —
Cí cu turta si cu macu
Si cu gura de diacu!

Spune-mi draga verisióra
De te-a toítu màt'a éra
Ca-i vorbitu cu mene-aséra; —
De te affi cu-índoire
Mai venu si-alti fetiori la tene
Si poti remané de mene!

NUMERULU URMATORIU 'lu vomu
tramite cu postcipatiune postale (postnachname)
la toti aceli p. t. domni prenumeranti, cari
ne restéza cu pretjulu de prenumeratiune
si nu ne voru tramite sum'a detorita pana
la inceputulu lunei novembrie.

P. t. dd. restantieri, cari voiescu a incungiurá
spesele impreunate cu speditiunea postcipativa
— benevoiesca a ne tramite sumele detorite celu
multu pana la finea acestei lune.

Prenumerantii „Predicatoriului S. R.“ au de a ne tramite nu-mai 50 cr. v. a. Er' celi-alalti toti cate 1 fl. v. a.

Grabiti cu banii! Grabiti!

Tiparita : de Moscenii lui J. Gámán in Clusiu.